

**Osmanlı Devleti'nin Mali Kurumlarından
TERSÂNE-İ ÂMİRE HAZİNESİ VE DEFTERDARLIĞI'NIN
1805 TARİHLİ KURULUŞ YASASI VE EKİ**

Dr. Yavuz CEZAR

I. GİRİŞ

1793 yılında İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin kurulmasıyla birlikte, Osmanlı Devleti maliyede «tek hazine düzeni»ni terk ederek, fiilen «çoklu hazine düzeni»ne geçmişti. 1795 de Zahirre Hazinesi'nin kuruluşu ile «çoklu hazine düzeni» daha da benimsendi ve pekiştirildi (1). Bunları 1805 yılında Tersâne Hazinesi ve Defterdarlığı'nın kuruluşu izledi.

Yeni hazinelerin ihdâsı, eski ve tek devlet hazinesi olan Hazine-i Âmire'nin ortadan kalkmasını gerektirmemişti. Bununla birlikte, yeni hazineler de devlet gelir ve giderinin idaresinde söz sahibi olunca, Hazine-i Âmire'nin zamanla önem ve işlevini yitirmesine yol açacak bir süreç de başlamış oldu...

Tersâne Hazinesi kurulup hazine sayısı dörde yükselince, dört de ayrı defterdar ortaya çıktı: Hazine-i Âmire'nin âmiri Baş Defterdar da denen Şikk-ı Evvel Defterdarı, İrâd-ı Cedid Hazinesi'ninki Şikk-ı Sâni Defterdarı, Tersâne Hazinesi'ninki Şikk-ı Sâlis ve Zahîre Hazinesi'ninki de Şikk-ı Râbi' Defterdarı idi. Ünvanlarından da anlaşılacağı üzere, söz konusu defterdarlar (ve dolayısıyla defterdarlıklar ya da hazineler) arasında bir derece ve protokol farkı bulunmaktaydı. An-

(1) Zahire Hazinesi için bkz. : Y. Cezar, Osmanlı Devleti'nin Mali Kurumlarından Zahire Hazinesi ve 1795 (1210) Tarihli Nizamnamesi, *Toplum ve Bilim*, sayı 6/7, s. 111-156 (Yaz-Güz 1978).

cak bu, hazinelerin müstakil statüsüne ve defterdarların belli yasalar çerçevesinde kendileriyle ilgili malî konuları müstakilen yürütme ve çözümlenmelerine bir engel teşkil etmiyordu.

Tersâne Hazinesi ve Defterdarlığı, Tersâne-i Âmire ve donanmaya Hazine-i Âmire'ce tahsis olunagelen gelirlerin müstakilen ve daha iyi idare olunması ve bu alandaki giderlerin de maliyede müzmin bir sorun olmaktan kurtarılması amacıyla kurulmuştu. Uzun vâdedeki amaç ise kuşkusuz, yeni bir yatırım ve atılım dönemi başlatarak Osmanlı Devleti'ni denizlerde yeniden söz sahibi bir kuvvet haline getirmektir.

Konuya basit bir mantıkla yaklaşınca, müstakil bir Tersâne Hazinesi kurmanın mevcut sorunların çözümüne nedenli katkısı olabileceği noktası tartışılır görünür. Ancak, günün koşulları içerisinde bu kararın rasyonel gerekçeleri de yok değildi. Nitekim, her şeyden önce ayrı bir hazine, Tersâne ve donanma ile ilgili malî sorunların daha ciddi biçimde ele alınıp, çözümlenmesine olanak verecekti. Yeni yasayla, hazine işlerine yeterli sayıda ve yetenekli yeni personel tahsis olunabilecek ve Tersâne ile donanmanın gereksinimi olan çeşitli malzemenin sağlanmasında eskiye göre daha pratik usuller getirilebilecekti. Öte yandan, kuruluş amacı dışında Tersâne ve donanmayla ilgili bazı giderlerin finansmanı işine karıştırılmış olan İrâd-ı Cedid Hazinesi de (2), ayrı bir Tersâne Hazinesi kurulunca bu yükten kurtarılabilirdi. Fakat, asıl önemlisi, ayrı bir hazinenin kurulması, Tersâne-i Âmire ve donanmaya tahsis olunagelen gelirlerin de yeniden değerlendirilip, düzenlenmesine ve hatta bazı yeni gelir kalemlerinin ihdâsına da vesile olabilecekti...

Ve oldu da. Gerçekten müstakil bir Tersâne Hazinesi kurulduktan sonra hem Tersâne-i Âmire eskisinden daha büyük ve önemli bir kurum haline dönüştü, hem de Osmanlı deniz

(2) İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin kuruluşu, işlevi, gelir ve gideri ve bu arada Tersâne Hazinesi ile ilişkileri hakkında bkz. : Y. Cezar, **Osmanlı Devleti'nin Merkez Malî Tarihi Üzerine Bir Deneme : 1774-1840** (Yayımlanmamış doktora tezi, İktisat Fakültesi).

kuvvetlerinin yeni bir düzene kavuşturulması yönünde pek önemli değişikliklere gidilebildi. Doğal olarak, bu arada söz konusu gelişmelere koşturarak Tersâne Hazinesi «bütçe»lerinin gelir-gider kapasitesi de giderek büyüyerek, Tersâne ve donanma için eskiden Hazine-i Âmirî'ce ayrıgeien fonların çok üzerinde bir düzeye erişti (3)...

**

Yayımladığımız «Tersâne Hazinesi kuruluş yasası ve eki» İstanbul Başbakanlık Arşivi'ndeki «Maliyeden Müdevver Defterler» tasnifine kayıtlı 8886 no'lu «Tersâne Defteri»nin 319-323 ncü sayfalarından alınmış olup, araştırmacıların yararına tam metin halinde ilk defa sunulmaktadır (4). Gerek Osmanlı Devleti'nin malî tarihi ve gerekse 19. yy da Osmanlı Tersâne'si ve donanması ve giderek savaş sanayii üzerine yapılacak çalışmalarda bu yasa ve ekinin, temel belgelerden biri olarak el altında bulundurulması gerektiği açıktır.

Belge yayımlanırken içeriğinin kolayca izlenebilmesi için metnin yanma tarafımızdan bazı ara başlıklar konmuştur. Ancak, bu ara başlıkların metnin tüm içerik ve zenginliğini yansıtamayacağım da belirtmek isterim.

II. TERSANE-İ ÂMİRİ HAZİNESİ VE DEFTERDARLIĞI'NIN KURULUŞ YASASI METNİ

Sûret-ı hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn :

İzbu kanun - nâme-i hümâyûnun ilâ mâ-
şaallahu teâlâ düstûrû'l-amel tutulmak ü-
zere iktiza eden mahallere kayd olunub ve
bir vakitte hilâfına cesâret vukûa gelmeye;

-
- (3) Tersâne Hazinesi'nin bulunabilen «bütçe»leri de yukarıda anılan çalışmamızda değerlendirilmiştir.
- (4) Saffet Bey'in "Umûr-ı Bahriyye Nezâreti" başlıklı bir makalesinde burada tam metnini verdiğimiz Tersâne Kanunu'nun baş tarafını oluşturan küçük bir alıntıya rastlanır ki (T. O. E. M., c. 4, cüz 21, Ağustos 1329), İ. H. Uzunçarşılı «Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriyye Teşkilâtı» isimli yapıtında bu alıntıyı yeniden aynen yayımlamıştır (s. 426).

mugayiri hareket eder olur ise haklarından geline

Berây-ı husûs-ı kanun-nâme-i hümâyûn der nizâm-ı Tersâne-i Âmire ki bâ hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn müceddeden kanun-nâme-i hümâyûn tanzim ve ber mûcib-eş amel ve hareket şüde fermâde el-vâki' der sene 1219 ber mûcib-i sûret-i kanun-nâme-i hümâyûn ve fermân-ı âli fi 7 Za sene 1219 ve bâ fermân-ı şerif kayd-eş fi minhü.

**Kuruluş
gerekçesi**

Devlet-i Aliyye-i kaviü'z-zuhûr öteden beru beynül-düvel kuvvet-i berriye ile meşhûr olduğı misüllü düvel-i bahriyyeden ma'dûd

olarak mikhet-i bahriyye ile dahi mezkûr olup, lede'l-iktiza bahren tesdid-i medâhil ve te'min-i cezâir ve sevâhil ile müdafaa-i heceme-i a'dâ ve muhârese-i etraf ve enhây-ı deryâ maslahatının husûli sûfûn-i donanmay-ı hümâyûnm teksir ve tevfirine menut ve mevkuf ve bâ-avn-i ve te'yîd-i sübhânî inân-ı semend-i himmet-i kâmile-i hazret-i cihân-bânî semt-i ikmâl-i kuvvet-i berriyyeye ma'tuf olduğı misüllü delâlet-i rüzgâr-i tevfiik-i samedânî ile keşti-i himem-i vâîânihem cenâb-ı zill-ı yezdânî dâima tetmîm-i levâzım-ı bahriyye maslahatına dahi câri ve masrûf olmakdan nâşi, Tersâne-i Âmire ve donanmay-ı hümâyûnm müceddeden bir taht-ı nizâm ve râbitaya tevsîkı ve fi maa-ba'ad Tersâne-i Âmire Emâneti lâfzı terk-

**Müstakil bir Tersâne
Hazinesi kurulduğı**

le Umûr-ı Bahriyye Nezâreti'ne ricâl-i Devlet-i Ahyye'den birinm intihâb ve nasbı ve Tersâne-i Âmi-

re Hazinesi İrâd-ı Cedid-i Hümâyûn ve Zahire Hazineleri gibi başkaca ifrâz ve tahsis ve sirk ü tebzirden vikâye olunmak için şerâit-i lâzimesi derciyle kanun-nâmesi tertib ve tensis kılınması husûsına irâde-i kerâmet-ifâde-i hazret-i şehinşâhî taallûk idüb, cizye ve avâriz ve mukataat-ı mîriyye

**Tersâne Hazinesi için
ayrılan gelirler**

mallarından ve İrâd-ı Cedid-i Hümâyûn Hazinesi'nden ve Kalyoncı bedellerinden Tersâne Hazinesi'ychün ifraz olunan vâridât,

nizâmât-ı sâire-i Tersâne'nin diğeri bir kıt'a mufasssai kanun-nâmesi tensıyk olunmağla, zavâbit-ı hazine ve ravâbit-ı nezârete dahi şu vechile kanun-ı metîn vaz' olunur ki :

Öteden beru hizmet-i istifay-i emvâl-i mîriyyeye me'mûr olanlara Şikk-ı Sâlis ve Tersâne-i Âmire Defterdarı'nın ta- nımı ve görevleri ra Şikk-ı Evvel Defterdarı ta'bir olunagelüb, istifay-i irâd-ı Cedid-i

Hümâyûn hizmetine me'mûr olanlara dahi Şikk-ı Sâni Defterdarı itlak olunmağla, Umûr-ı Bahriyye Nezâreti'ne ta'yin ve tahsis kılınan zatın hizmeti dahi me'mûriyyet-i cihaddiyye olmak hasebiyle, bâis-i nüfuz ve i'tibârı olmak için Şikk-ı Sâlis Defterdarı ta'biriyle hitâb olunub, rütbesi Şikk-ı Sâni Defterdarı'nın tahtı ve Şikk-ı Râbi'i Defterdarı'nın fevkinde olarak güze kablu kürki ile Divân-i Hümâyûn'da Kubbe-altı'nda Şikk-ı Sâni Defterdarı'nın alt yanında ku'ûd eylemeleri ve yedek götürmeleri kanun ola. Ve işbu mansıb-ı celîl tevcihât-ı hümâyûn defterinde Şikk-ı Sâni Defterdarı'nın alt tarafına «Şikk-ı Sâlis ve Tersâne-i Âmire Defterdarlığıyla Umûr-ı Bahriyye Nezâreti» deyu kayd olunub, kendüye hitâb olundukda «Şikk-ı Sâlis Defterdarı Efendi» ibâresiyle yazıla. Ve Tersâne Kethüdâsı'ndan imtiyazını mücib olmak ve Kapudân Paşalara dahi müsâvât mahzuru ber-taraf kılınmak için nâzır-ı mümâileyh dümensiz yedi çifteye süvar ola. Ve umûr-ı müteaddide-i Tersâne-i Âmire'nin rü'yetine dâir yeddine kanun-nâme-i hümâyûn-ı mufassala verilmekle, dâima maslahatı yeddinde olan ta'limnâme ve kanun-nâmelerin lâfzına tatbiken ihtimam ve dikkat idüb, amden kusur ve tekâsüli zuhûr ider ise muaheze oluna. Kaldı

Tersâne Hazinesi
gelirleri
ve gelirlerin idaresi

ki, Tersâne-i Âmire Hazinesi'ne bu def'a rabt olunan vâridât esas nizâm olub, bundan böyle teksîr-i irâdına say' ile şimdiki mürettebâta zeyl olun-

mak usûl-i nizâmından olmağla, bu şartın icrâsına i'tinâ oluna. Ve hazine-i mezkûreden zabtı irâde buyrulan mukataat ve Derya Kalemi zeâmet ve timarları vakt u zamanıyla ilzam ve bedel-i iltizamları mültezimlerden ve سهام faizlerinin taksitleri vakt-i hülûlünde ümenâsmdan tahsil ve hazine-i mezkûreye teslim ve mukataat-ı mazbutanın virilügelen emvâl-i mürettebeleri ve kalemiyyeleri Hazine-i Âmire'ye ve mahal- lerine edâ oluna. Ve taşralardan müretteb kalyoncu neferâtı

be-her sene ihraç olunacak ve donanmay-i hümâyûna göre aynen gelecekleri ve bedelleri tahsil olunacakları tertib ve defteri takdim ile bedelleri tahsil olunacaklar için iktiza iden evâmir-i şerife isdârıyla bu tarafda bazı mukataat mutasarrif- larından ve İrâd-ı Cedid tarafından ve kapu kethüdalarından tahsili mümkün olanları tahsil ve mahallerinden tahsili lâ- zım gelenler nâzır ma'rifetiyle mübâşirler intihâb ve irsâl olu- narak celb ve cem' ve hazine-i mezkûreye teslim kılına. Ve aynen celb olunacakların celbi için Kapudân-ı Derya hazret- leri tarafından buyruldu ve mübâşirler tisyârıyla celb oluna. Yani, aynen gelecek neferâtı müşârünileyh istihdam idecek olub, ne mahallerden ve ne makule neferâtdan tertib oluna- cağım bilmesi lâzım olmağla, hîn-i tertibinde müşârünileyhin ma'rifet ve istisvâbı munzam ola. Ve Akdeniz'de kâin cezire-

Kaptan Paşa'ya düşen görevler'

ler reâyâsının öteden beru isti- mâlet ve telifi husûsunda cânib-i Devlet-i Âliyye'den himmet oluna- geldiğine binâen, bundan böyle cezâir-i merkume reâyâsı haklarında bi'l-vücuhtan istimâlet ve irâhe vesâilinin istihsalı ve himâyet ve sıyânelerine dâir olan ahvâl-i lâzîmelerinin rü'yet ve temşiyeti husûsuna Umûr-ı Bahriyye Nâzırı olanlar kapudan paşalar ile bi'l-ittifak dik- kat ve ihtimam ve zulm ve taaddiye bâis olan esbâbın men' ve def'ine say'-i mâ-lâ-kelem eyliyeler. Ve kapudân paşaların ha- vassı olan ma'lûme'l-esâmi adalardan maada Akdeniz'de vâki' cezâir-i sâire reâyâsmdan kalyoncu bedeliyyesi ve aynen mel- lâh celbi husûsı kezâlik kapudân paşalar ve Umûr-ı Bahriyye Nâzırı olanların ittifakıyla tanzim olunacağına binâen, cezâ- ir-i merkume reâyâsından tahsili tertib olunan kalyoncu be- delliyeleri fakat nezâret hazinesine tahsis olub, bu madde için taraf-ı ahârdan müdâhale câiz olmya. Ve kapudân pa- şaların havassı olan sâlifü'z-zikr cezâire ahâr tarafından mü- dahale iktiza etmiyeceğine binâen, cezâir-i merkûmeden ay- nen mellâh ve sûmbeki celbi maddesine kapudân paşalar zi- yâdesiyle ihtimam ve ol bâbda kendüleri mes'ûl olacaklarına binâen, hilâfı hareketden ittikay-i tam edeler. Ve bu vesile ile adalar reâyâsına zulm ve taaddi vukuu cemi' zamanda tec- viz olunmaya. Tecviz olunur ise, taaddiye cesâret eden taraf

mazhar-ı (?) muâheze ola. Ve emvâl-i mezkûrenin mecmu'ı ocaklık vechile Tersâne-i Âmire Hazinesi'ne tahsis ve kalemlerine kayd ile fi maa-ba'ad bir akçesi mahall-i ahâra sarf ve havale olunmaya. Ve tahsis kılman emvâl-i mezkûre hazine-i mîriyye ve Darbhâne-i ma'mûre ve İrâd-ı Cedid-i Hümâyûn hazinelerine karışdırılmayarak başkaca ifraz ve taksim kılındığı üzere Bâb-ı Hümâyûn'ın münâsib bir mahallinde hazine tahsisi nâzır-ı [mümâileyh]* ile bi'l-müzakere tanzim olunub, bundan böyle bi'l-cümle Tersâne'ye dâir ve kalyonci mevâcibi ve zehâir ve ta'mirât ve tecdidât ve sâir masârif-i bahriyyenin cümlesi hazine-i mezkûreden nâzır ma'rifetiyle rü'yet oluna. Ve bu hazine için Rûznâm-

Hazine memurları
ve görevleri

çe-i Hümâyûn Kalemî'nden başkaca bir kâtip ve mîrî veznedâr-başısı ve ocaklısı kefaletiyle bir

mu'temed veznedâr ta'yin olub, ale'd-devam hazine-i mezkûrenin haricinde tahsis olman mahalde ikâmet eyliyeler. Ve bir kâtib dahi nâzır-ı mümâileyh maiyyetinde mübayaât-ı müteferrikanın defterini tutmak ve nâzırın emr ve reyile fiyat ve hesablara dikkat eylemek ve mecmu' tahsis olunan emvâl-i mîriyyenin defterlerini ve defterleri geldikçe li-ecli't-tahsil zimmet puslalarını tahrir etmek için zimmet kâtibi nâmıyle Baş Muhasebe'den ta'yin olunub, külle yevm hıdmet-i lâzimesinde devam ve sadakat ve her esnafın ahz u i'tâsına ve fiyatlarına gereği gibi i'tinâ ve dikkat eyliye. Hıyâneti zâhir olur ise nâzır ma'rifetiyle te'dibât-ı lâyıkası icrâ oluna. Ve bundan maada, taşralardan hâsıl olacak kalyonci bedelleri ve mevadd-ı sâire için iktiza eden mekâtib ve takariri tahrir ve rü'yet eylemek için başka bir kâtibin nasb kılınması muktezi olmağla, işbu kâtib dahi nâzırın kisedârı nâmıyle tahsis

Gelirlerin tahsili
ve kaydı usulü

kılma. Ve Tersâne Hazinesi'ne gerek usûl-i mîriyye ve gerek İrâd-ı Cedid-i Hümâyûn Hazinesi'nden muhassas mebâliğ ve

kalyonci bedelleri ve vâridât-ı sâire nâzır tarafından mübâşirler intihabıyla tahsil olundukça hazine-i mezkûreye teslim ve zimmet puslalarının zahrına hazâin-i sâire Sergi halifeleri

(*) Belgede bu kelime üstü çizilerek iptal edilmiştir.

misüllü Sergi kâtibi teslimi tarihiyle zabt ve işaret eyliye ve hîn-i teknilinde tahvil ve ruznâmçe olub, temessük virile. Ve'l-hâsıl mîrî ve hazâin-i sâirede mer'î olan kavâide Tersâne Hazinesi'nde dahi riâyet olunub, umûr ve husûsî ve ahz u i'tâsî müstakilen Tersâne Nâzi-

Tersâne emînlerinin eski rî tarafından rü'yet oluna. Ve gelirlerinin kaldırılması Tersâne ümenâsî fi'l-asl Keres- ve Tersâne Defterdarı'na te ve boya ve bazı mübayaatdan ve maaş tahsisi Tersâne'ye hizmet eden timurcî

ve sâir bazı esnafdan bir ve bir buçuk ve bazısından iki katı ondalık aldığından başka, mîrî ile hesabını gördükde bir kat ondalık dahi mîriden alagelmîş iken, fi-maa-ba'ad nâzır olan zât lâzımı gelen mühimmatı nakd akçe ile her kim noksanına verir ise andan mübayaâ edecek olduğuna mebni, ondalık ve kâtibiyye ve etba'ıyye nâmîyle kimmesneden bir akçe alınmaya. Ve Tersâne esnafından ondalık alur esnaf var ise ondallığı ref' olunacağına mebni, fiyat ve hesabı âna göre tanzim ve i'tâ oluna. Ve mahâzin ve liman kâtiblerinde ve liman reisi ve hâcelerinde ve mu'temedlerinde alur olur ise anlar dahi men', külli ile men' olmub, ba'ad-ezin cesaret ederi olur ise, derhal nâzır ma'rifetiyle azl ve te'dib oluna. Ve mîriden Tersâne ümenâsmın hesabına mahsûb olan ondalık ref' olunacağına nazaran ve bu hutûb-ı cesîmenin zarûriyü'l-vuku' olarak masârif-i lâzimesi teksir edeceğine binâen, nâzıra senevî yetmiş beş bin guruş maaş ta'yin ve tahsis kılma. Ve bu derece külliyetlü maaş tahsis olunub, bi'l-cümle mübayaâtı nakd akçe ile iştirâ edecek ve kendüsinden cevâiz ve avâid nâmîyle nesne matlûb olunmayacak olduğuna binâen, donanmay-i hümâyûn zehâiri ve Tersâne mühimmâtından olan tîl ve kendir ve kirpas ve boya ve katran ve timur ve alât ve kereste ve seren ve sütun ve'l-hâsıl iğneden ipliğе varınca cüz'î ve külli mevadd ve hususâtta tama'-ı hâma tab'ıyyet ve celb-i menfaât kaydına düşerse azl ve mazhar-ı eşedd te'dib olub,

Defterdarın maaşıyla yetinmesi ve satınalmalarda yolsuzluğa girişmemesine dâir

yerine bu makûle mekârihden müctenib bir sâdık zât intihâb olunca ve mübayaâ edeceği sâlifü'z-zikr eşyanın mevsimini

gözederek, her biri kesret üzere geldikçe ve bahası tenezzül buldukça mübayaa birle sıyânet-i beytü'l-mâl farizasına riâyet ede. Ve Tersâne ümenâsı kapudân paşalara ve bazı hademesine hediye ve boğça ve Tersâne

Hediye alıp vermenin yasaklanması

kâtiblerine ve ricâline yıllık ve akçe ve kâlyon tenzil olduğu vakitte kezâ-

iik bazı nâ-müstahâk kimesnelere boğça ve vâfir akçe veregel-diği ma'lûm olmağla, bunların cümlesi ref' ile, fakat kalyon kurulmasında ve tenzilinde, inşâsı hizmetinde müstahdem a-mele ve sâir iktiza edenlere mu'tedil atâyâ verilmesi muktezi olur ise, bu makuleleri nâzır-ı mümâileyh defter ve takrir ile lede'l-istizân Tersâne Hazinesi'nden sûret ile verdirüb, masraf kayd etdire. Ve Baş Muhasebe'den me'mûr olacak kâtib

Memurların maaşı, statüsü ve görevi

dâima nâzır-ı mümâileyh maiyye-tinde ve Sergi'de mukim olacağına binâen, tahrir eylediği mevaddan bir akçe almamak şartıyla mahiyye

üçer yüz guruş ve kisedâr nâmıyle ta'yin kılınacak kâtibe dahi şehriyye ikişer yüz ellişer guruş ve Ruznâmçe-i Hümâyûn Kalemî'nden ta'yin olunacak kâtib dahi hazinede bekliyecek [ve bir akçe harç almayacak olduğundan âna dahi üçer yüz şehriyye]* olduğundan mahiyye ikişer yüz ellişer guruş maaş ta'yin oluna. Ve gerek Baş Muhasebe ve Ruznâmçe Kalemle-rinden ta'yin olunan kâtiblerin kalemlerinde olan tarıykları-na ve gerek veznedarın ocağında olan yoluna hâlel gelmemesi şart kılma. Ve bunlar bir şeyden şerren ve alenen bir akçe harç ve avâid almıya. Ve hazine-i mezkûreye gelen akçeyi noksan götürmek ve verdikleri vakit noksan vermek misüllü irtikâbları zuhûr eder ise, te'dib oluna. Ve Ruznâmçe-i Hümâyûn'dan ta'yin olunan kâtib külle yevm zabt ettiği irâd ve ma-sârifin İrâd-ı Cedid-i Hümâyûn ve hazâin-i sâire misüllü iki kit'a puslasın tahrir eyleyüb, bir kit'asını Baş Defterdâr'a ve diğerini nâzır-ı mümâileyhe vere. Ve her ay başında yevmiyye

Hazine hesap defterleri

puslalarını tatbik ederek üç kit'a aylık defteri tahrir ve nâzır-ı mümâileyhe verüb, ol dahi kendüde o-olan Sergi puslalarıyla tatbik ede-

(*) Bir çıkma yapılarak metne sonradan eklenmiştir.

rek, sâhîh olduğı halde zîrini temhir eyledikten sonra defâtir-i merkumeyi Baş Defterdâr'a i'tâ ve defterdâr-ı vakt dahi sıhhati ma'lûm olduğum müş'ir sah keşide eyledikten sonra bir kıt'ası nâzır-ı mümâileyh tarafından hıfz ve diğeri Baş Muhasebe'ye kayd ve bir kıt'ası dahi Bâb-ı Âli'ye takdim ile be-her mah sâir hazinelerin defâtiri misüllü huzûr-ı hümâyûna arz oluna. Ve tarih-i ihtidâsından sene tekml oldukda

Yıllık «bütçe» hazırlanması gereği

Sergi kâtibi merkum on iki aylık defteri müfredât üzere bir deftere geçirüb, ol defteri dahi kezâlik nâzır-ı mümâileyh kendüsünde olan defâtir ile tatbik ve temhir ve Baş Defterdâr sah eyleyüb, bir kat dahi mukaddem kayd olunan defâtir ile Baş Muhasebe'den tatbik ve mizan oldukdan sonra takrir ile huzûr-ı âliye ve makam-ı sadâret-i uz-mâdan dahi rikâb-ı hümâyûna arz olunub, be-her sene hazine-i mezkûrenin irâd ve masârifi ve mevcûdı ma'lûm-ı hümâyûn oldukdan sonra yine kalem-i merkuma kayd ile nâzır-ı mümâileyhe ilm ü haberi verile. Ve öteden beru Tersâne-i Âmire'ye dâir bi'l-cümle husûsâtm rü'yet ve tahririne Baş Mu-

Memur ve kâtip maaşlarının Tersâne Hazinesi'nce ödeneceği

hasebe'den bir kâtib me'mûr olub, merkuma fi'l-asl Tersâne icâre defterine dahil olarak mahiyye verile geldiğine binâen, yine merkumm mahiyyesi icâre defterine idhal birle Tersâne Hazinesi'nden i'tâ olunub, kemâl-i sadakat ile kemâkân hıdmet-i lâzimesini rü'yet eyliye. Ve nâzır-ı mümâileyh ve maiyyetine ve hazine-i mezkûreye ta'yin kılman ketebe ve me'mûrinin maaşları dahi mah be mah hazine-i mezkûreden verile. Ve diğerk kanun-nâme de tahrir olunduğı üzere işbu

«Gediklu neferât»m mevâcibi

bin iki yüz on dokuz senesi şabanının dördüncü gününde vâki' olacak rûz-ı kasımdan ibtidâ ile, el-yevm Tersâne'de mevcûd olan gediklu neferâtınm ism ve şöhretleriyle müfredât defteri tertib ve yevmiyyeleri ta'yin ve kayd olunub, rûmî aylarından üç mah tekmlinde kapudân-ı deryâ bulunanların Dersaadet'de iken ânın huzûrunda, nâzır hazır olduğı halde ve kapudân paşa Dersaadet'de mevcûd olmadığı vaktide yalnız nâzır huzûrunda sergi ferşiyile kalyonlar halifesi ve Baş Muhasebe'den me'mûr fihrist kâtibi ve me-

mûrin-i sâire meveûd olarak herkesin yedlerine ulûfesi tamamca teslim olunub, nâ-mevcûda ve özr-i şer'isi olmadıkça sipârîş denilerek kimesneye mevâcib verilmeye. Ve bir taraftan tahriri irâde buyrulan gedikli neferâtı kapudân paşa ve nâzır ma'rifetiyle tedârik ve tahrir olun-

Gedikli nefer yazımı

dukça ism ve şöhreti ve yazıldığı tarih zabt olunub, kapudân-ı müşâr ve nâzır-ı mûmâileyhümânın reyleri inzimâmı ve kalyonlar halifesi ma'rifetiyle deftere kayd ve ber vech-i muharrer üç mahda bir istihkaklarına göre mevâcibleri verile. Ve Tersâne Ruznâmçesi'nde dahil-i icmâl olagelen boya ve kürek ve fener ve tekne ve sâir perakende mühimmât-ı müteferrikadan başka esnafdan ve taşradan mübayaa olunacak til (tel) ve kendir ve kirbâs ve alât ve kereste ve boya ve timur ve seren ve sü-

Piyasadan satın alınacak malzeme

tun ve sâir lazımevi nâzır-ı mûmâileyh mübayaa ve ba'dehu mikdâr ve fiyatını mübeyyin tarafından memhûr takrir ile Bâb-ı Âli'ye inhâ eyledikde sâdir olan sûret mücibince bahası nâzır-ı mûmâileyh ma'rifetiyle hazine-i mezkûreden i'tâ kılınma. Ve hazine-i mezkûreden nâzır-ı mûmâileyhin izni ve rey-i olmadıkça bilâ sûret Tersâne masârifinden maada ahâr bir mahalle akçe i'tâ kılınmaya. Ve mübayaât-ı mezkûreden başka icârât ve perakende olarak ümenây-ı Tersâne ma'rifetiyle mübayaa ve rü'yet olunagelen mühimmât-ı müteferrika ve masârif-i sâirenin kezâlik nâzır-ı mûmâileyh ma'rifetiyle kanun-ı cedid üsûlüne tatbiken mah be mah Tersâne Ruznâmçesi'nden ihraç olunan icmâl defteri mücibince akçesi bâ-sûret Tersâne Hazinesi'nden i'tâ oluna. Ve icmâl-i ruznâmçe beher mah ahârında tahrir ve ihraç olununcaya kadar vakt mü-rûr edüb bir ehem maslahata akçe i'tâsı lâzım geldikde Zahîre Hazinesi'nde câri olan kâide üzere teshîl-i maslahat için müstâcel olan Tersâne masârifini ay başma te'hir etmeyerek nâzır-ı mûmâileyh memhûr divân tezeresi tahririyle hazineden ahz ve i'tâ ve ba'de senedi tanziminde masraf kayd ettire. Ve senesi hitâmında Baş Muhasebe'den nâzır-ı mûmâileyh maiyyetine me'mûr zimmet halifesi

Âcil masrafların nasıl görüleceği

re Hazinesi'nde câri olan kâide üzere teshîl-i maslahat için müstâcel olan Tersâne masârifini ay başma te'hir etmeyerek nâzır-ı mûmâileyh memhûr divân tezeresi tahririyle hazineden ahz ve i'tâ ve ba'de senedi tanziminde masraf kayd ettire. Ve senesi hitâmında Baş Muhasebe'den nâzır-ı mûmâileyh maiyyetine me'mûr zimmet halifesi

Mubayaa defteri

olan kâtib on iki aylığı bir yere götürüb, andan başka kaç kıt'a sefâin techiz olunmuş ve ne mikdâr til ve kendir ve alât ve mühimmat-ı sâire mübayaa kılınmış ve mevâcib ve zehâir-i sâirenin yekûnı ne mikdâra bâliğ olmuş ise her bir maddeyi müfredatıyla muhasebe şeklinde hazine hesabı misüllu bir defter edüb masârifin fûrûnihâde ve kusur mevcûdlarmı göstererek tahrir ve nâzır dahi temhir ve Bâb-ı Âli'ye takdim eyliye. Ve Bâb-ı Âli'den dahi huzûr-ı hümâyûna arz ile kezâlik Baş Muhasebe'ye kayd ve ilm ü haberi verilüb, be-her sene mübayaât ve mevcûd-ı Tersâne ma'lûm-ı hümâyûn buyrula. Ve donanmay-ı hümâyûn neferâtı ve kapudân ve zabîtâna verilecek ta'yi-

Ta'yinat konusu

nât-ı lâzımeden olan erz ve mercimek ve revgân-ı sâde ve sâir zehâir vakt u zamanıyla mübayaa ve Tersâne'de münâsib mahallerde inşâ kılınacak mahzenlere vaz' ile yevmiyye ve mahiyye i'tâ kılınub, telef ve serikdan vikâye oluna. Ve verilügelen ta'yinâtın müfredatıyla defteri tahrir ve mahlûl ve târik-i hizmetleri dâima taharri olunarak maaş ve saiyâne ve ta'yinât-ı mezkûrenin o makule târik-i hizmet olanlara i'tâsmadan mücânebet oluna. Ve hizmetsiz ta'yinât veyahud icâre mahlûl oldukda, recâ ve şefaât ile müstahak olmayana verilmeye. Ve Filibe'den Matbâh-ı Âmire'ye müretteb yigirmi beş bin keyl ocaklık pirinçden masraf-ı şehriyârî kaleminden verilen musahhah tezâkir ile bazı zaviyelere ve müstahakğine muayyen olan beş bin keyl veyahud ziyâde ve noksan her ne mikdâr olur ise fûrûnihâde kılınub, kusurı Tersâne-i Âmire ta'yinâtma tahsis olunmağla, vezâif-i mezkûre için lâzım gelen pirinci Matbâh-ı Âmire emini olanlara terk ile maadasını vakt ü zamanıyla nâzır bulunan zât Filibe'den aynen celb ve Tersâne-i Âmire'ye irâd kayd eyliye. Ve ziyâde lâzım olacak pirinç ve mercimek Mısır cânibinden ve revgân-ı sâde Eflâk ve Boğdan'dan vaktiyle celb olunmak husûsuna dikkat olunarak sa'y-i mîrî farizasına ihtimam kılma. Ve bahası Midillü Mukataası'na mahsûb olmak şartıyla ocaklık olarak Midüllü'den müretteb olan senevî yigirmi dört bin vakiyye revgân-ı zeyt vakt ü zamanıy-

le mahallinden celb olıhub, nâzır-ı mümâleyh ma'rifetiyle bir münâsib mahalle vaz' ve iktiza ettikçe sarf oluna. Ve kalyon-

lar etmekçi [ekmekçi] başısım
Ekmek ta'yinatı bir senede Tersâne-i Âmire zâbitâ-
nı ve gediklu ve neferâtma ve bazı

berevât ile beheri ikişer yüz dirhem olmak üzere verdiği nân-ı azizin cizye ve avâriz ve mukataat mallarından yüz kırk üç bin guruş ocaklığı olub, hesabı rü'yetinde mizan-ı ocaklık elli altmış bin guruş matlûbı zuhûr edegeldiğine nazâran, işbu nân-ı aziz husûsı dikkat olunacak mevaddan oimağla, nâzır-ı mümâileyh bir aralık da zikr olunan etmekçibaşlığım nizâmını ihrâc ve mütalaa ederek vakt ü zamanıyla hmtasını mübaya ve cem' ve tarafından mu'temed kimesneler ta'yin ve nümune tutarak nân-ı aziz tabhı husûsunu idare ve rü'yet etdir-diği halde, masârif-i mezkûreden vâfir noksan ile idare oluna-cağı akreb-i zân olmağın, nâzır-ı mümâileyh ol vechile idare-sine dikkat eyliye. Ve el-yevm verilegelen nân-ı aziz kimlere ve ne sened ile verildiği bilinmek için senedâtı olanların se-nedlerine ve olmıyanların Kalyonlar Ruznâmçesi'nde olan ka-yıdlarına tatbik kılınarak defter-i müfredâtı tanzim ve me'kel olmuş nâ-be-mahal var ise şerh verilüb mahlûi oldukda ahâra i'tâdan mücânebet oluna. Ve üserâ ve mücrimin ve amele-i Tersâne ve berât ile bazı müstahakkine Tersâne-i Âmire zin-dan firunmdan verilen nân-ı azizin hmtası Anbâr-ı Âmire'den verilegemiş ise de, bundan sonra nân-ı mezkûrm hmtasını nâzır-ı mümâileyh râic-i vakt ile bulduğu mahalden iştirâ ve esnây-ı şitâda iktiza eder ise anbardan ta'viz sûretiyle ahz ve temizce etmek tabh etdirüb akçesini Tersâne-i Âmire Hazine-si'nden i'tâ eyliye. Ve Boğaziçi'nde Bebek'de tabh olunan pek-

simadı etmekçibaşı merkum tabh
Peksimet masrafı edegelmekle, be-her sene ihraç olu-
nacak donanmay-ı hümâyûna gö-

re ne mikdâr peksimad tabhı lâzım ise vakt u zamanıyla sâ-bıkları vechile hmtasını tertib ve celb, baha ve masârifî hazi-ne-i mezkûreden i'tâ ve tabhı husûsuna i'tinâ ve dikkat olu-na. Ve mîrî için başka peksimad tabhı iktiza etdikde Baş Def-terdârlar peksimadçı ma'rifetiyle başkaca tabh etdirüb, ma-sârifini mîrî hazinesinden i'tâ eyliye. Ve Geliboi'da peksimad-

çı Bulgaroğulları ma'rifetleriyle dahi senevî onar bin kantar peksimad tabhı tertib olunagelmekden nâşi, ânın dahi vaktiyle fiyat-ı sâbıkası üzere bahası ve masârifi Tersâne Hazinesi'nden verilerek dakiki tertib ve evâmiri irsâl ve tabh ettirile. Ve işbu şerâit-i müstahsene fi

Bitiş

maa-ba'ad düstûrû'l-amel tutulub, hilâfına hareket vukuundan mücânebet oluna. Ve bundan sonra bu usûlün müteferriâtmdan olarak bazı güne menfaâtlı mevadd dahi hatıra gelür ise, nâzır-ı mümâileyhin inhâ ve takririyle işbu kanun-nâme zeyline dere ve ilhakı câiz ola deyu hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn tanzim olunan kanun-nâme-i hümâyûn sûreti bâlâsına işbu kanun-nâme-i hümâyûn sûreti Baş Muhasebe'ye ve sâir iktiza eden mahallere kayd olunub, dâima mûcib ve muktezasiyle amel ve hareket olunması husûsuna dikkat olunmak bâbmda sâdır olan fermân-ı âli mûcibince Baş Muhasebe'ye kayd olunmak fermân buyrulmağm, mûcibince kayd olundu. Fi minhü.

III. TERSÂNE HAZINESİ YASASININ EKİ

Sûret-i hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn.

İşbu kanun-nâme-i hümâyûnım ilâ mâşaallahu teâlâ düstûrû'l-amel tutulmak üzere iktiza eden mahallere kayd olinub ve bir vakitte hilâfına cesâret vuku'a gelmeye ; mugâyiri hareket eder olur ise haklarından geline.

Berây-ı husûs-ı kanun-nâme-i hümâyûn der nizâm-ı Tersâne-i Âmire ki bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn müceddeden kanun-nâme tanzim ve ber mûcib-eş amel ve hareket şüde fermûde el-vâki' der sene 1219 ber mûcib-i sûret-i kanun-nâme-i hümâyûn ve fermân-ı âli kayd şüde fi 7 Za sene 1219 ve bâ-fermân-ı şerif.

Ehemm-ı umûr-ı cihadiyyeden olan mesâlih-i bahriyyenin min gayr-i teseyyüb ber-vefk-i matlûb tanzim ve rü'yeti

Tersâne Emâneti'niü Ne-
zârete ve müstakîl def-
terdarlığa dönüştüğü

ve fi-maa-ba'ad Tersâne Emâ-
neti lâfzı terkle Tersâne-i Âmire
Nezâreti'ne ricâl-i Devlet-i Aliyye'-
den bir zâtın nasb ve ta'yini İrâd-ı
Cedid-i Hümâyûn misillu başkaca

hazine ve defterdarlık i'tibâriyle umûr-ı me'mûresinde müs-
takilü'r-re'y olarak dahi ü hare ve muhafaza-i edevât ve mü-
himmât ve inşây-ı sefâin ve tahrir-i neferât husûslarında ih-
timam ve dikkat ve bu maslahatlarda erbâbmı istihdama mü-
bâderet eylemesi sûretlerine mütevakkıf idüğü nezd-i ferd-i
hazret-i cihândârıde tebeyyün etmekden nâşi, Tersâne-i Âmi-
re Hazinesi ve nezâret maddelerine dâir tevsiyk olunan usûl-i
şerâit-i lâzimeye tetimme olmak üzere müteferriât-ı mevâdd-i

Bu yasanın esas yasa-
ya ek oluğu

Tersâne-i Âmire için dahi zavâ-
bit-ı etyeh tensis ve tensik olun-
mağla, ba'ad-ezin harf be harf ka-

vânin-i mezkûrenin icrâsına bezl-i makderet ve hilâfından
hazer ve mücânebet oluna. Ve Umûr-ı Bahriyye Nâzırı yani
Şikk-ı Sâlis Defterdârı maiyyetinde İrâd-ı Cedid nizâmı yani
Şikk-ı Sâni Defterdârı misüllü ketebe ve sâir hademe tertib o-

Kalyonlar Kitâbeti
ve mevâcib kâtibi

lunmuş ise dahi, bundan sonra
maslahat teksir etdikçe yalnız Baş-
halife olanlar tahrir-i neferât ve i-

dare-i mevâcib ve ta'yinâta muktedir olamayacağı zâhir ol-
mağla, fi-maa-ba'ad Kalyonlar Kitâbeti topçı ve arabacı ocak-
ları kitâbetlerine tatbiken hâcegândan kâr-güzâr ve kitâbete
kâdir ve sadakatkâr bir kimesneye tevcih olub, nâzır-ı mü-
mâileyh maiyyetinde istihdam kılma ve hizmetinde kusuru
zuhûr etmediği halde tarih-i tevcihinden üç sene mürûr etme-
dikçe azl olunmaya. Ve bu kâtib Kalyonlar Mevâcibi Kâtibi ta'
biriyle tevcihât defterine kayd olma. Ve Kalyonlar Kâtibi mai-
yyetinde Baş-halifeden maada ikin-
ci, üçüncü, yedinci halifeye varm-

Halifeler

ca kalem halifesi olub, lâkin ol-
mikdâr kesretli hulefânın lüzûmı

olmamağla, erbâbmdan olarak Baş-halifelere ikinci ve üçüncü
ve dördüncü mâmiyle üç halife dahi terfik ve maadası ref' oli-
nub, ihraç olunan halifelerin maaş ve avâidleri var ise baş ve

ikinci ve üçüncü ve dördüncü halifelerin kadîmi maaş ve avâidlerine zam ve hulefâ-i erbaa-i mezkûre nâzır maiyyetinde iktizasına göre hıdemât-ı lâzamede istihdam kılma. Ve bundan

Denizcilik konularının artık ikiye ayrıldığı ve iki elden yürütüleceği

böyle umûr-ı bahriyye iki kısma taksim olunmağla, bir kısmı yani donanmay-ı hümâyûnm sefer ve hazarda intizam-ı hâli ve techiz ve tanzimi ve rûy-i deryada i'mâl ve bi'l-cümle kapudân ve zabî-tân ve neferâtın zabt u rabtı ve vakt-ı seferde muharebe ve mukabele vecibesinin kemâ-hiye-hakkîhâ icrâsı ve sefer ve hazarda sefâin ve neferâtın hıfz ve idaresi müstakilen kapudân paşalara mahvel ve tefviz olmağla, umûr-ı me'mûrelerinde vech-i lâyıki üzere bezl-i makderet edeler. Ve müceddeden müretteb gediklu olarak neferât tanziminde nâzırlar kapudân paşa bulunan zevât ile

Nâzır ile kaptan paşa arasında iş ve yetki bölüşümü

müzâkere kâidesine riâyet edüb, o husûsda kapudân paşaların dahi rey ve ma'rifeti munzamm ola. Ve kapudân paşalar donanmay-ı hümâyûn ile taşralarda bulundukça Tersâne'de kalan neferât ve zabîtanm zabt u rabt ve idareleri husûslarına nezâret ve kapudân paşalara müteferri' husûsâta vekâlet ve dikkat etmek üzere Umûr-ı Bahriyye Nâzırını olanlar kadîmi vechile kapudân paşa vekili olalar. Ve (...?... karalı) donanmay-ı hümâyûn ve Tersâne-i ma'mûrenin bi'l-cümle levâzım ve mühim-mât ve edevâtm tedârik ve tertibî ve kapudânan ve gediklu neferâtın maaş ve ulûfe ve mahiyye ve sâir lâzıme ve bi'l-cümle zahirelerinin tedârik ve i'tâsı ve'l-hâsıl iğneden ipliğe varınca bi'l-cümle irâd ve masârifin idâresi müstakilen Tersâne Nâzırınınm uhde-i ihtimâmına mahvel olmağla, bu husûsda kemâl-i mertebe dikkat eyliye. Ve nâzır-ı mümâileyh saha-i

Gemi yapımı

Tersâne-i Âmire'de inşâsı lâzım gelen envâi sefâini bi'z-zât nezâret ederek inşâ ve ikmâl etdirecek olub, taşralarda inşâsı muktezi olan sefâinin dahi ber-vefk-i merâm inşâsına medâr-ı sühûlet olmak için sâbıkları kayıd-larını görerek tertiblerini tanzim ve erbâbı olan ümenâsmı in-tihâb ve Bâb-ı Âli'ye ifâde ve tefhim birle nasb etdirüb vakt u

zamamyle akçelerini i'tâ ve deryâya nüzüllerinde Tersâne-i Â-mire'ye celb ve âdemlerini techiz ve tetimmeye sa'y ve dikkat eyliye. Ve bunlara dâir sâdir olacak bi'l-cümle sûver ve evâmir nâzır-ı mümâileyhin inhâ ve takririye ısdâr oluna.

**Yeni gediklu
nefer yazını**

Ve donanmay-ı hümâyûna müretteb ge-diklu neferâtı tertibi bi'd-defaât idare birle tanzimine mübâşeret ve şürût-ı ni-zâmları kalemlere kayd olunub, bir kaç bin nefer tahrir olunmuşken hasbe'l-vakt bazı esbâba mebni vech-i lâyıkı üzere idare olunamadığından ekseri müteferrik olub, iktizasına gö-re gediklu neferâtm teksiri lâzım olmağla, mevâcib ve ta'yi-nâtları hadd-i kifâyeye iblâğ olunarak tahrir ve el-yevm mev-cud olan gediklulere ilâve oluna. Şöyle ki : Reis-i evvel ve ser-topî ve kalyon ve baş-hâce olanlara senevi dörder yüz

Maaş ve tayınatlar

ellişer guruş mevâcib ve be-her a-dedi yarımşar vakiyye olmak üzere vakt-i hazardsa yevmiyye dörder a-ded nân-ı aziz, ve reis-i sâni ve bâdbâni-i kalyon olanlara üçer yüz ellişer guruş mevâcib ve yevmiyye üçer aded nân ve bâd-bâni-i anbar ve güverte topçı-başısı ve şurba ve jurnal hâce-leri olanlara üçer yüz kırk beşer guruş mevâcib ve bâdbâni-i anbara üç ve maadaya yevmiyye birer aded nân ve reis-i sâ-lise iki yüz yetmiş beş guruş mevâcib ve yevmiyye iki aded nân ve ser-oda ve ser-aylak ve çavuşân ve vekilharç ve gab-yarlara ikişer yüz otuzar guruş mevâcib ve yevmiyye birer a-ded nân ve rub'lı reise ve ser-dümen ve cebeci-başı olanlara ikişer yüz kırk guruş mevâcib ve fakat rub'lı reislere yevmiy-ye ikişer ve maadaya yevmiyye birer aded nân ve südegobuya iki yüz buçuk guruş mevâcib ve yevmiyye bir aded nân ve kal-yon ağasına iki yüz on altı guruş mevâcib ve yevmiyye bir a-ded nân ve anbariye yüz yetmiş üç guruş mevâcib ve yevmiy-ye bir aded nân ve ser-marangozan ve kalafata sâbıkları mi-süllü yüz elli ikişer ve neferlerine yüz yigirmi dokuz buçuk guruş mevâcib ve yevmiyye birer aded nân verile. Ve seferber olacak sefineye tedârik ve ilâvesi lâzım gelen kethüday-ı dü-men ve kethüday-ı cebehâne ve çavuş-ı kandil ve varilciye al-tışar aylık yüz on beşer guruş ve imani ve aşçıya kezâlik altı-şar aylık olarak yüz yetmiş üçer guruş ve sümbekiye altı ay-

lık yüz elli gurus ulûfe i'tâ oluna. Ve işbu gediklülerin nân-i azizden maada vakt-i hizada iktiza eden ta'yinâtları vech-i münâsibiyle tanzim kılma. Ve ta'ymât i'tâsı öteden beru vakt-i hazara münhâsır olmağla, içlerinde seferber olan gediklülerden baş reis ve ikinci ve üçüncü reis ve topçı-başı ve güverte topçı-başısı ve hâce ve gemi ağası ve oda-başısının nân-ı aziz ve ta'yinâtları kat' olunmayub hânelerine i'tâ ve maadasının nân ve ta'ymâtları kat' olunub, muktezi olan kumanyaları nâzır-ı mümâileyh ma'rifetiyle vech-i münâsibi üzere tedârik ve tanzim ve vekilharçlara i'tâ ve teslim oluna. Ve bir kalyona ne mikdâr gediklu ve neferât muktezi ise işbu mahalle müfredâtları defter güne terkiym olunmağla iktiza etdikçe eğerce âna müracaât olunmak lâzım gelür. Ancak, kalyon techizi lâzım geldikde kalyon takımı bu vechile imiş deyu defterin nassma tıbkıyyet olunmayub, fakat sıyak-ı tertibi defter usûlüne tatbik ve gediklu ve neferât adedi kalyonun cesâmet ve zıra' ve toplarına teyffik olunmasına gayet dikkat oluna.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a legal or administrative document. The text is dense and covers most of the page. At the top, there are several lines of text, possibly a header or title, followed by a large block of main text. The script is cursive and characteristic of the Ottoman era. There are some faint markings and possibly a date or reference number at the top right.

Fotokopi I-A : Tersâne Kanunu

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a legal document or a manuscript page. The text is dense and covers most of the page area.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a legal document or manuscript. The text is dense and covers most of the page.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a legal document or a page from a law book (Kanun). The text is densely packed and written in a cursive style. It appears to be a copy of a law or a decree, as indicated by the title at the bottom of the page.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a legal document or a section of a constitution. The text is dense and covers most of the page. It appears to be a copy of a document, possibly related to the 'Tersâne Kanunu' mentioned in the footer. The script is in a cursive style typical of the 19th century Ottoman Empire.

عالمی دستاویز

د افغانستان د کابل د پوهنتون د تاریخ او ادبیاتو د پوهنځی

ردیف	نوم	مقام	میز	میز	میز	میز	میز
۱	دینار اول	پوهنتون	۲	۷۰۰			
۲	دینار دویم	پوهنتون	۳	۷۰۰			
۳	دینار درېیم	پوهنتون	۴	۷۰۰			
۴	دینار شپږم	پوهنتون	۵	۷۰۰			
۵	دینار هېڅم	پوهنتون	۶	۷۰۰			
۶	دینار اتم	پوهنتون	۷	۷۰۰			
۷	دینار نههم	پوهنتون	۸	۷۰۰			
۸	دینار دهم	پوهنتون	۹	۷۰۰			
۹	دینار یوولسم	پوهنتون	۱۰	۷۰۰			
۱۰	دینار دواځم	پوهنتون	۱۱	۷۰۰			
۱۱	دینار درېځم	پوهنتون	۱۲	۷۰۰			
۱۲	دینار شپږم	پوهنتون	۱۳	۷۰۰			
۱۳	دینار هېڅم	پوهنتون	۱۴	۷۰۰			
۱۴	دینار اتم	پوهنتون	۱۵	۷۰۰			
۱۵	دینار نههم	پوهنتون	۱۶	۷۰۰			
۱۶	دینار دهم	پوهنتون	۱۷	۷۰۰			
۱۷	دینار یوولسم	پوهنتون	۱۸	۷۰۰			
۱۸	دینار دواځم	پوهنتون	۱۹	۷۰۰			
۱۹	دینار درېځم	پوهنتون	۲۰	۷۰۰			
۲۰	دینار شپږم	پوهنتون	۲۱	۷۰۰			
۲۱	دینار هېڅم	پوهنتون	۲۲	۷۰۰			
۲۲	دینار اتم	پوهنتون	۲۳	۷۰۰			
۲۳	دینار نههم	پوهنتون	۲۴	۷۰۰			
۲۴	دینار دهم	پوهنتون	۲۵	۷۰۰			
۲۵	دینار یوولسم	پوهنتون	۲۶	۷۰۰			
۲۶	دینار دواځم	پوهنتون	۲۷	۷۰۰			
۲۷	دینار درېځم	پوهنتون	۲۸	۷۰۰			
۲۸	دینار شپږم	پوهنتون	۲۹	۷۰۰			
۲۹	دینار هېڅم	پوهنتون	۳۰	۷۰۰			
۳۰	دینار اتم	پوهنتون	۳۱	۷۰۰			
۳۱	دینار نههم	پوهنتون	۳۲	۷۰۰			
۳۲	دینار دهم	پوهنتون	۳۳	۷۰۰			
۳۳	دینار یوولسم	پوهنتون	۳۴	۷۰۰			
۳۴	دینار دواځم	پوهنتون	۳۵	۷۰۰			
۳۵	دینار درېځم	پوهنتون	۳۶	۷۰۰			
۳۶	دینار شپږم	پوهنتون	۳۷	۷۰۰			
۳۷	دینار هېڅم	پوهنتون	۳۸	۷۰۰			
۳۸	دینار اتم	پوهنتون	۳۹	۷۰۰			
۳۹	دینار نههم	پوهنتون	۴۰	۷۰۰			
۴۰	دینار دهم	پوهنتون	۴۱	۷۰۰			
۴۱	دینار یوولسم	پوهنتون	۴۲	۷۰۰			
۴۲	دینار دواځم	پوهنتون	۴۳	۷۰۰			
۴۳	دینار درېځم	پوهنتون	۴۴	۷۰۰			
۴۴	دینار شپږم	پوهنتون	۴۵	۷۰۰			
۴۵	دینار هېڅم	پوهنتون	۴۶	۷۰۰			
۴۶	دینار اتم	پوهنتون	۴۷	۷۰۰			
۴۷	دینار نههم	پوهنتون	۴۸	۷۰۰			
۴۸	دینار دهم	پوهنتون	۴۹	۷۰۰			
۴۹	دینار یوولسم	پوهنتون	۵۰	۷۰۰			

Fotokopi III-A : Kalyonlardaki reis ve gediklu neferlerin miktar ve maşları (MAD 8886, s. 323).